
Kdo bude příštích pět let vládnout Spojenému království?

Kdo bude příštích pět let vládnout Spojenému království?

Na půdě [Filozofické fakulty UK](#) vystoupil 13. dubna s přednáškou o volebních prognózách dr. Stephen Fisher z Oxfordské univerzity. Kdo vyhraje ve Velké Británii 7. května volby, jak se prognózy dělají a proč se jim zatím české agentury obloukem vyhýbají?

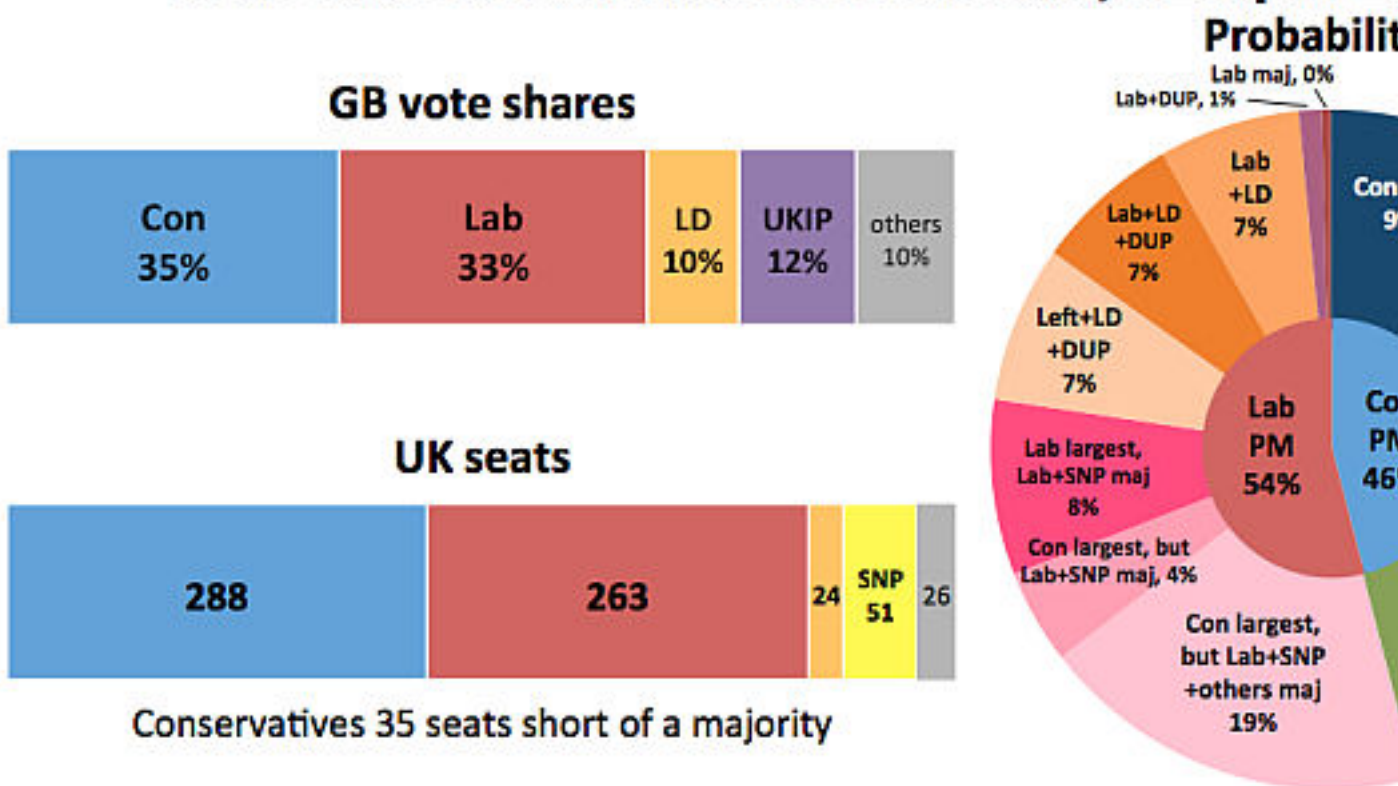
Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006 potřebovala Strana zelených na získání jednoho mandátu 56 tisíc hlasů, zatímco ODS a ČSSD jen něco málo přes 23 tisíc hlasů. Vyvolalo to pozdvižení a debaty o nastavení volebního systému. Je vůbec ještě poměrný? Ve Velké Británii by pravděpodobně nikdo ani nezvedl obočí. Země s tradicí většinového volebního systému je zvyklá, že vítěz bere vše. Nebo alespoň byla. Poslední volby v roce 2010 vedly k vytvoření první vládní koalice v zemi od druhé světové války. Z prognóz dr. Stephena Fishera z Oxfordské univerzity, které prezentoval 13. dubna na půdě FF UK, vyplývá, že také nadcházející květnové volby vyústí s největší pravděpodobností v další koalici. Co se v Británii změnilo?

Navzdory časté představě Britové volí i jiné strany než labouristy a konzervativce. Liberální demokraté, třetí nejsilnější strana ve Velké Británii, získávají kolem 20 % hlasů již od poloviny 70. let. Většinový volební systém nicméně vždy vedl k tomu, že strana nakonec obsadila jen velmi málo křesel britského parlamentu, takže na vítěznou stranu jich zbyla více než polovina a vláda v koalici se nekonala. Výsledek liberálů v roce 2010 nebyl raketovým vzestupem, z hlediska počtu křesel si oproti předchozím volbám dokonce mírně pohoršili. Velmi malý rozdíl mezi labouristy a konzervativci ale vedl k tomu, že ani jedna strana nebyla schopna vládnout sama, a tak nakonec poražení konzervativci vytvořili vládu s liberály.

Labouristé prožili podobně hořké volební vítězství jako čeští sociální demokraté v roce 2010, kdy sice získali nejvyšší počet hlasů, ale nebyli schopni sestavit vládu a museli se spokojit s rolí v opozici. Podle prognóz dr. Fishera se ale britským labouristům rýsuje slušná naděje na zadostiučinění. Na základě analýz aktualizovaných 21. dubna 2015 předpovídá Fisher konzervativcům 35 % hlasů a 288 křesel, zatímco labouristům 33 % hlasů s 263 křesly. Obě strany se tedy z povahy britského volebního systému budou dělit o přibližně 69 % hlasů, ale 85 % křesel. Labouristé přitom mají takřka nulovou šanci na vytvoření jednobarevné vlády, ovšem více než 50% pravděpodobnost, že by mohli vládnout v koalici s jinou stranou. Vládu konzervativců Fisher vidí s 46% prognózou. Že budou schopni vládnout sami, však jeho analýzy předvídají s 9% pravděpodobností. Paradoxní je však především to, že existuje přibližně 23% možnost – alespoň podle Fisherova modelu –, že volby sice vyhrají konzervativci, ale vládnout budou labouristé, byť nutně v koalici.

2015 UK General Election forecast, 21 April 2015

electionsetc.com

@electionsetc

Fisherovy prognózy prověří až den voleb, který je stanoven na 7. května 2015. V tuto chvíli stojí ještě za povšimnutí, že mediálně výrazná strana UKIP, prosazující vystoupení Británie z EU, získá sice cca 12 % hlasů, nicméně nejenže nemá šanci vstoupit do žádné koaliční vlády, ale pravděpodobně získá jen asi do pěti křesel v parlamentu.

Fisher své volební odhady založil na statistickém modelování, které vychází z pozorování minulých voleb. Platí, že vládní strana v Británii ztrácí podle průzkumů podporu během svého vládnutí, ale daří se jí rychle se zotavit v posledních měsících před volbami, kdy podporu opět nabírá. Opozice zpravidla kopíruje zrcadlově obrácený trend. Obecně platí, že pokud straně narůstá voličská podpora uprostřed volebního období, většinou tento nárůst neudrží a blíže před volbami dojde alespoň k částečné korekci. Předvolební průzkumy navíc mají v Británii historickou tendenci nadhodnocovat labouristy a podhodnocovat konzervativce. Fisherův prognostický model tyto opakující se skutečnosti zohledňuje, a snaží se tak přesněji odhadnout výsledek voleb.

V České republice se agentury o prognózy zatím nepokoušejí. Přestože ne každý si je toho vědom, výsledky předvolebních průzkumů prezentované v médiích nejen v

období vrcholící volební kampaně se v Česku nesnaží odhadovat výsledek voleb. Místo toho jen odhadují rozložení sil v daný moment. Která agentura tedy první zvedne hozený ručník a pokusí se o volební prognózu v Česku? A je to vůbec realistické? Česko má kratší historii voleb, ze které je možné vyvozovat trendy a „zákonitosti“. Poměrné volební systémy jsou navíc obecně spojeny s větším množstvím relevantních politických subjektů, takže je třeba sledovat trajektorie většího množství stran. Ty navíc nezůstávají stejné, ale poměrně rychle se ve sněmovně střídají; v ČR jen v posledních volbách přibily dvě nové strany a v těch předchozích také dvě. Možná se tedy budeme muset smířit s tím, že volební prognózy vyžadují méně prchavé politické prostředí, než jaké máme v Česku. Ale možná to někdo přece jen zkusí.

Návštěva dr. Fishera organizovaná katedrou sociologie FF UK byla podpořena grantem „Obnovení kursu sociologie politiky a jeho inovace v návaznosti na mezinárodní standardy“ z vnitřní soutěže FF UK o rozvojové prostředky na rok 2015. Dr. Fisher spolupracuje na odborných publikacích s doktorskou studentkou FF UK a absolventkou Oxfordské univerzity Kristýnou Chábovou.